

Behandeling

Euthanasie en hulp bij zelfdoding

We spreken van euthanasie als een arts uw leven beëindigt op uw uitdrukkelijk verzoek.

De arts dient u medicijnen toe die de dood tot gevolg hebben. In deze informatie leest u hier meer over.

Hoe verloopt de behandeling?

Hier vindt u alle belangrijke informatie

Inleiding

Euthanasie is een onderwerp waar mensen heel verschillend over kunnen denken. Wat u van euthanasie vindt, hangt onder meer af van uw (religieuze) achtergrond, opvoeding, persoonlijke ervaringen, sociale omgeving, leeftijd en politieke overtuiging.

In het Jeroen Bosch Ziekenhuis respecteren we de verschillende meningen die er over euthanasie bestaan, zowel bij patiënten als bij artsen en verpleegkundigen. In deze folder geven we u alleen feitelijke informatie over euthanasie. Waar we in deze folder 'hij' schrijven, kunt u ook 'zij' lezen.

Wat is euthanasie en wat is hulp bij zelfdoding?

Euthanasie

We spreken van euthanasie als een arts uw leven beëindigt op uw uitdrukkelijk verzoek. De arts dient u medicijnen toe die de dood tot gevolg hebben.

Hulp bij zelfdoding

Soms is het mogelijk dat de patiënt zelf een drank met dodelijke medicijnen inneemt. De arts is hierbij altijd aanwezig. We spreken dan van hulp bij zelfdoding. Op uw uitdrukkelijk verzoek geeft de arts u hulp bij het beëindigen van uw leven.

Euthanasiewet

Euthanasie en hulp bij zelfdoding vallen beiden onder de Euthanasiewet.

Wat is geen euthanasie?

Niet meer behandelen

We spreken niet van euthanasie als u de arts vraagt om u niet meer te behandelen. Ook een niet-reanimeren verklaring is geen

euthanasie. U heeft als patiënt het recht om een behandeling te weigeren, zolang u wilsbekwaam bent. Met wilsbekwaam bedoelen we dat u zelf uw situatie kunt inschatten, bepaalde informatie kunt begrijpen en de gevolgen van uw besluit kunt overzien.

Palliatieve sedatie

Verder is euthanasie niet hetzelfde als palliatieve sedatie. Bij palliatieve sedatie geeft een arts u medische hulp om ervoor te zorgen dat u zo min mogelijk hoeft te lijden. Daar moet een duidelijke reden voor zijn, bijvoorbeeld pijn of benauwdheid. Als de arts u de juiste hoeveelheid medicijnen toedient om uw lijden te verlichten, gaat u daar niet aan dood. U overlijdt aan de ziekte zelf. Er is daarom geen sprake van euthanasie.

Medisch zinloos handelen

Het niet beginnen van een medisch zinloze handeling, of het stoppen daarvan, valt ook niet onder het begrip euthanasie. In deze gevallen sterft u een natuurlijke dood.

Wat zegt de Nederlandse wet over euthanasie?

In het Wetboek van Strafrecht staat vermeld dat euthanasie strafbaar is. Ook hulp bij zelfdoding is strafbaar (art 293 lid 1 en art 294 lid 1). In het 2e lid van deze wetsartikelen is een uitzondering opgenomen. Hierin staat dat een arts die euthanasie uitvoert niet strafbaar is als hij zich aan de zogenaamde zorgvuldigheidseisen heeft gehouden. Deze eisen staan genoemd in de Euthanasiewet. Een regionale toetsingscommissie beoordeelt achteraf of de euthanasie volgens de regels is uitgevoerd.

Zorgvuldigheidseisen

De Euthanasiewet geldt sinds 1 april 2002. De volledige naam van deze wet is "Wet toetsing levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding". In deze wet staat beschreven aan welke zorgvuldigheidseisen een arts moet voldoen bij het uitvoeren van een euthanasieverzoek of een verzoek om hulp bij zelfdoding. Het gaat om 6 eisen.

1. De arts moet ervan overtuigd zijn dat u echt zelf vraagt om euthanasie of hulp bij zelfdoding en daar goed over nagedacht heeft. Meer over het euthanasieverzoek leest u verderop in deze folder.
2. De arts moet ervan overtuigd zijn dat er bij u sprake is van uitzichtloos en ondraaglijk (niet te verdragen) lijden. Een situatie noemen we uitzichtloos als deze niet te verbeteren is met een aanvaardbare medische behandeling. Of lijden ondraaglijk is, bepaalt de arts in overleg met u. Ook de angst om niet meer waardig te kunnen sterven kan een vorm van ondraaglijk lijden zijn.
3. De arts moet u uitleg hebben gegeven over de situatie waarin u zich bevindt en over uw vooruitzichten. De arts legt in uw patiëntendossier vast wat er besproken is.
4. De arts moet samen met u tot de conclusie zijn gekomen dat er geen redelijke andere oplossing is voor deze situatie. Ook dit legt de arts vast in uw patiëntendossier. De arts moet ten minste 1 andere, onafhankelijke arts raadplegen: een SCEN-arts. SCEN staat voor Steun en Consultatie bij Euthanasie in Nederland.
5. Deze andere arts moet u persoonlijk hebben gezien en schriftelijk zijn oordeel hebben gegeven over bovengenoemde 4 zorgvuldigheidseisen.
6. De arts moet de levensbeëindiging of hulp bij zelfdoding medisch zorgvuldig uitvoeren. De arts moet dit ook melden aan de gemeentelijk lijkschouwer.

Euthanasie is geen recht

In de wet staat niet dat mensen recht hebben op euthanasie. Als u de arts om euthanasie vraagt, is hij niet verplicht om dat verzoek uit te voeren. Een arts kan principiële of emotionele bezwaren hebben. Meestal zorgt hij er dan voor dat u uw wens met een andere arts kunt overleggen.

Heeft u een verzoek om euthanasie of hulp bij zelfdoding?

Een verzoek om euthanasie kunt u mondeling of schriftelijk doen. Een schriftelijke wilsverklaring is een waardevol hulpmiddel bij de toetsing achteraf. Een verklaring die u zelf heeft opgesteld is net zo rechtsgeldig als een voorgedrukt exemplaar. Belangrijk is dat uw naam, datum en handtekening goed leesbaar zijn. Hier vindt u een voorbeeld wilsverklaring euthanasie (<https://www.jeroenboschziekenhuis.nl/sites/default/files/documents/2022-03/alg-046a-wilsverklaring-euthanasie.pdf>).

Euthanasieverzoek in het Jeroen Bosch Ziekenhuis

Bent u in het Jeroen Bosch Ziekenhuis opgenomen met een ongeneeslijke ziekte en heeft u een euthanasiewens? Bespreekt u dit dan met uw arts en/of verpleegkundige. Sinds 2003 heeft het Jeroen Bosch Ziekenhuis een protocol Euthanasie, goedgekeurd door de Raad van Bestuur en de Raad van Toezicht. In het protocol staat vastgelegd hoe de arts moet omgaan met een euthanasieverzoek.

Palliatief Advies Team (PAT)

Een vraag om euthanasie of hulp bij zelfdoding leggen we in het Jeroen Bosch Ziekenhuis voor aan het Palliatief Advies Team. In dit team zitten medische professionals die de zorg rondom de laatste levensfase zo zorgvuldig mogelijk begeleiden. Deze deskundigen zijn hier speciaal voor opgeleid. Zij kijken samen met u naar uw wensen en behoeften. Het Palliatief Advies Team weet wat er mogelijk is binnen de wet en kan u extra informatie geven.

Bent u wilsonbekwaam?

Als u wilsonbekwaam bent, bedoelen we daarmee dat u niet zelf kunt beslissen, of niet in staat bent duidelijk te maken wat u wilt. Bijvoorbeeld omdat u te ziek bent om goed te reageren, in coma ligt of dementerend bent.

Als u al een euthanasieverzoek had vóórdát u wilsonbekwaam werd, dan kan euthanasie soms toch uitgevoerd worden. Het Palliatief Advies Team beoordeelt samen met de behandelaar of dit mogelijk is binnen de regels van de wet. Een voorwaarde is dat u een schriftelijke euthanasieverklaring heeft. Deze verklaring moet u hebben gemaakt toen u nog wel wilsbekwaam was. De verklaring mag niet ouder zijn dan 5 jaar.

Ook in de situatie van wilsonbekwaamheid moet de arts aan de zorgvuldigheidseisen voldoen. En net als bij een wilsbekwame patiënt is euthanasie bij een wilsonbekwame patiënt niet af te dwingen.

U bent minderjarig (jonger dan 18 jaar)

- Euthanasie of hulp bij zelfdoding bij patiënten die jonger zijn dan 12 jaar, is niet in de Euthanasiewet opgenomen en dus niet toegestaan.
- Bij patiënten van 12 tot 16 jaar is er toestemming van de ouders of voogd nodig.
- Bij patiënten van 16 en 17 jaar kan de arts euthanasie of hulp bij zelfdoding uitvoeren zonder toestemming van de ouders of voogd. Voorwaarde is wel dat de arts dit met de ouders heeft overlegd.

Hoe wordt euthanasie of hulp bij zelfdoding uitgevoerd?

Euthanasie

Bij euthanasie krijgt u van de arts medicijnen via een infuus of injectie. De arts kan u vooraf in een lichte slaap brengen. U overlijdt binnen 5 tot 15 minuten nadat u de medicijnen heeft gekregen.

Hulp bij zelfdoding

Hulp bij zelfdoding is alleen mogelijk als u zélf een drankje met dodelijke medicijnen kunt innemen. U mag geen maag-
darmstoornissen hebben waardoor u het drankje bijvoorbeeld (deels) uit zou kunnen braken. De arts haalt de drank op bij de
apotheker en geeft deze aan u. U neemt zelf de drank in die de dood tot gevolg heeft. De arts is hierbij aanwezig. U overlijdt minder
snel dan bij euthanasie via infuus of injectie.

Heeft u nog vragen?

Heeft u nog vragen of wilt u meer informatie? Bespreek dit dan met de arts of de verpleegkundige. Zij kunnen u meer informatie
geven over euthanasie en hulp bij zelfdoding.

Code ALG-046